

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 11/20

Luksemburg, 4 lutego 2020 r.

Wyrok w sprawach połączonych C-515/17 P i C-561/17 P
Uniwersytet Wrocławski i Polska / Agencja Wykonawcza ds. Badań
Naukowych (REA)

Sąd naruszył prawo, orzekając, że istnienie umowy o prowadzenie zajęć dydaktycznych zawartej między stroną a jej adwokatem lub radcą prawnym narusza wymóg niezależności przedstawiciela reprezentującego tę stronę przed sądami Unii

Trybunał uchylił zatem zaskarżone postanowienie

W wyroku Uniwersytet Wrocławski i Polska/REA (sprawy połączone C-515/17 P i C-561/17 P), ogłoszonym w dniu 4 lutego 2020 r., Trybunał orzekający w składzie wielkiej izby uchylił postanowienie Sądu Unii Europejskiej¹, którym odrzucono jako oczywiście niedopuszczalną wniesioną przez Uniwersytet Wrocławski skargę na decyzje Agencji Wykonawczej ds. Badań Naukowych (REA) ze względu na to, że reprezentujący tę uczelnię radca prawny nie spełniał wymogu niezależności przewidzianego w statucie² Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanym dalej „statutem”).

W ramach programu w dziedzinie badań naukowych REA zawarła z Uniwersytetem Wrocławskim umowę o grant. Okazało się jednak, że uczelnia nie przestrzegała postanowień tej umowy, wobec czego REA rozwiązała wskazaną umowę i skierowała do Uniwersytetu Wrocławskiego trzy noty obciążeniowe, przy czym wskazane w nich kwoty zostały uregulowane przez uniwersytet.

Następnie Uniwersytet Wrocławski wniósł do Sądu skargę zmierzającą w szczególności do stwierdzenia nieważności decyzji REA rozwiązujących umowę o grant i zobowiązujących uczelnię do zwrotu części wypłaconych dotacji. Jako że reprezentujący uczelnię radca prawny był z nią związany umową o prowadzenie zajęć dydaktycznych, Sąd odrzucił tę skargę jako oczywiście niedopuszczalną.

Orzekając w przedmiocie odwołań wniesionych przez Uniwersytet Wrocławski (sprawa C-515/17 P) i Rzeczpospolitą Polską (sprawa C-561/17 P), Trybunał przypomniał, że art. 19 statutu przewiduje dwie odrębne i kumulatywne przesłanki dotyczące – w ramach skarg bezpośrednich wnoszonych do sądów Unii – reprezentacji strony, do której nie odnoszą się dwa pierwsze akapity tego artykułu. Pierwsza z tych przesłanek³ wiąże się z wymogiem, aby taka strona była reprezentowana przed sądami Unii przez „adwokata lub radcę prawnego”. Przesłanka druga⁴ przewiduje, że adwokat lub radca prawny reprezentujący tę stronę musi być uprawniony do występowania przed sądem państwa członkowskiego lub innego państwa będącego stroną porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG).

Stwierdziwszy, że radca prawny Uniwersytetu Wrocławskiego spełniał przesłankę drugą, Trybunał zbadał, czy w rozpatrywanej sytuacji spełniona została przesłanka pierwsza.

Trybunał rozpoczął od przypomnienia, że wobec braku odesłania do prawa krajowego państw członkowskich zawarte w art. 19 statutu pojęcie „adwokata lub radcy prawnego” należy interpretować w sposób autonomiczny i jednolity, biorąc pod uwagę nie tylko brzmienie tego postanowienia, ale także jego kontekst i cel. W tym względzie Trybunał podkreślił, że zgodnie z brzmieniem tego artykułu „strona”, która nie jest objęta zakresem regulacji dwóch pierwszych

¹ Postanowienie z dnia 13 czerwca 2017 r., Uniwersytet Wrocławski/REA ([T-137/16](#), niepublikowane).

² Artykuł 19 statutu.

³ Określona w art. 19 akapit trzeci statutu.

⁴ Określona w art. 19 akapit czwarty statutu.

akapitów wskazanego artykułu nie jest uprawniona do samodzielnego występowania przed sądem Unii, lecz musi korzystać z usług osoby trzeciej, a ujmując rzecz ściślej – adwokata lub radcy prawnego, w odróżnieniu od stron, o których mowa w tych dwóch pierwszych akapitach, które z kolei mogą być reprezentowane przez pełnomocnika. Trybunał wyjaśnił, że celem zadania polegającego na reprezentacji przez adwokata lub radcę prawnego, o którym mowa w art. 19 statutu, jest przede wszystkim jak najlepsza ochrona i obrona interesów klienta, z zachowaniem pełnej niezależności i z poszanowaniem prawa oraz zasad wykonywania zawodu i etyki. Trybunał przypomniał, że pojęcie niezależności adwokata lub radcy prawnego w szczególnym kontekście wskazanego artykułu statutu zostało określone nie tylko w sposób negatywny, to znaczy poprzez brak stosunku pracy, ale również w sposób pozytywny, to znaczy poprzez odniesienie do dyscypliny zawodowej. W tym kontekście spoczywający na adwokacie lub radcy prawnym obowiązek zachowania niezależności jest rozumiany nie jako brak jakichkolwiek powiązań z klientem, ale jako brak powiązań, które w oczywisty sposób ograniczają zdolność takiego prawnika do wypełniania zadań w zakresie obrony klienta w najlepszym interesie tego ostatniego.

Trybunał przypomniał w tym względzie, że za wystarczająco niezależnego od osoby prawnej, którą reprezentuje dany adwokat lub radca prawny, nie może zostać uznany adwokat lub radca prawny posiadający znaczne uprawnienia administracyjne i finansowe w ramach reprezentowanej przezeń osoby prawnej, sytuujące jego funkcję na poziomie kadry kierowniczej wysokiego szczebla w ramach tej osoby prawnej, co może naruszyć jego status niezależnej osoby trzeciej, adwokat lub radca prawny, który zajmuje wysokie stanowiska kierownicze w ramach reprezentowanej przez siebie osoby prawnej, ani też adwokat lub radca prawny posiadający udziały w spółce, którą reprezentuje i której zarządowi przewodniczy.

Jednakże ze wskazanymi sytuacjami nie należy utożsamiać sytuacji, w której radca prawny nie tylko nie bronił interesów Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach stosunku podporządkowania względem tej uczelni, ale ponadto był z tą uczelnią związany jedynie umową dotyczącą prowadzenia zajęć dydaktycznych. W ocenie Trybunału powiązanie takie nie jest wystarczające, aby można było uznać, że ów radca prawny znajduje się w sytuacji, która wyraźnie osłabia jego zdolność do obrony interesów klienta w możliwie najlepszy sposób i z zachowaniem pełnej niezależności.

W konsekwencji Trybunał uznał, że Sąd naruszył prawo, orzekając, że samo istnienie między Uniwersytetem Wrocławskim a reprezentującym go radcą prawnym umowy cywilnoprawnej dotyczącej prowadzenia zajęć dydaktycznych mogło wpłynąć na niezależność tego radcy prawnego ze względu na istnienie ryzyka, że środowisko zawodowe tego radcy prawnego wywiera, przynajmniej w pewnym stopniu, wpływ na wyrażaną przez niego opinię prawną. Trybunał uchylił zatem zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyli orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793